

Fainomenon (fenomén)

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2017](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2017](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 30. 1. 2017
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 30. 1. 2017

Fainomenon (fenomén)

Při překládání toho původně řeckého termínu dochází obvykle k jistým zmatkům v důsledku nerozlišování základních dvou významů, totiž „úказu“ a „jevu“ (ovšem podle mého rozlišování). Souvisí to úzce s tím, že samo původní slovo, jakož i příslušná slovesa, totiž *fainein* a *fainesthai*, je spjato se slovem *fós* (pův. *faos*), což je pojmenování pro světlo; a bylo to pojmenování jak pro denní světlo, v němž se věci dostávají „na světlo“, tak pro slunce nebo lampu, které jsou zdrojem světla, protože aktivně svítí. Už sloveso *fainein* však znamenalo nejen svítiti, planouti, ale také osvětlovati a dokonce dávatí na jevo, vyjevovati, ukazovati (a zvrtné *fainesthai* už znamenalo jeviti se, (dokonce aktivně) se vyjevovati a přímo se ukazovati. Tak došlo a nadále dochází k tomu, že je takřka od počátku učiněno nejasným, zda slunce nebo lampa svým světlem ukazuje či vyjevuje sebe, anebo spíše vše kolem, co se ukazuje či co se vyjevuje v jejich světle. Tato nejasnost nám proto zřetelně velí, abychom ten rozdíl dávali „najevo“ i užíváním odlišných českých výrazů, a to s důrazem na to, co nebo kdo je na jedné straně aktivním činitelem ukazování nebo jevení, a kdo je na druhé straně jejich objektem, pasivním předmětem, který je jen ukazován, činěn zjevným. Takže výsledkem je upřesněný význam obou českých slov, jimiž překládáme „fenomén“, totiž „jev“ a „úказ“.

(Písek, 170130-1.)